ВЕСЕЛКА
THE RAINBOW

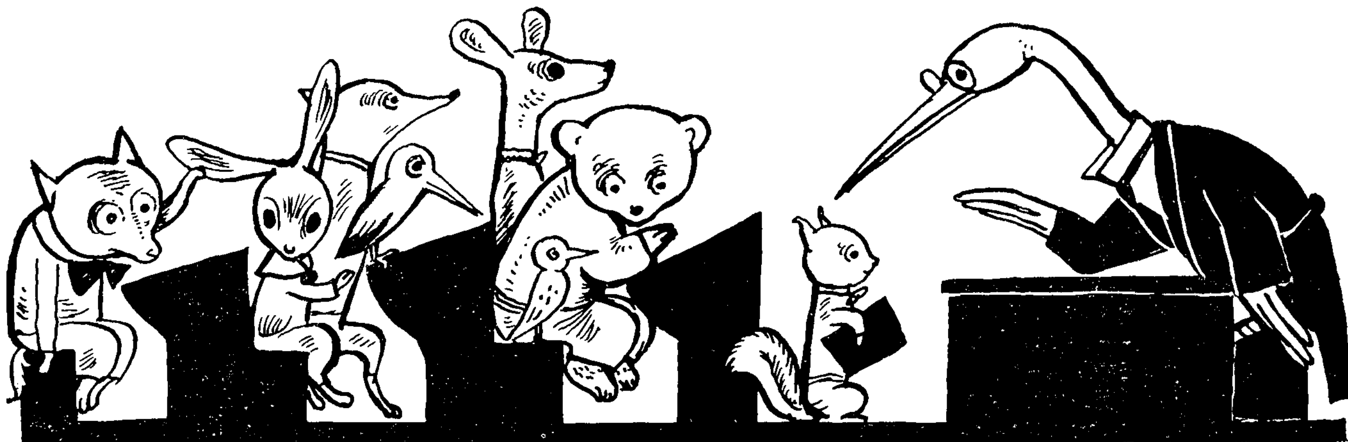
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

Рік III | Вересень 1956 | Ч. 9 (25)

ОСЬ І ШКОЛА НА ГОРБОЧКУ...

Ілюстрація Е. Козака до казки Н. Бурик на стор. 2-ій.

ЛІСОВА ШКОЛА

Ох, і весело ж у лісі! Осінь листя золотить. Школярам малим назустріч з вітерцем воно летить.

Чепурилася Зайчиха, заклопотана така: перший раз вона до школи відпроваджує синка. Зайчик вмитий, в гарній шапці, мамі хустку подає — він такий сьогодні чемний, сам себе не пізнає.

А Ведмеді свого сина добудитись не могли — що вони його штовхали, ледве з ліжечка стягли! Він гарчав і відбивався, довго очі протирав, поволеньки умивався і штанчата натягав.

Та й Лисиця рано встала, доню швидко підняла, одягла і причесала, стрічку в хвостика вплела і до школи повела.

Ось і школа на горбочку, у вишневому садочку — школярів отут багато! А мами, немов у свято, причепурені стоять, поміж себе гомонять.

І Зайчата поставали, чемно лапки поскладали та на Вовчика блим-блим — чи не вкусить часом він? Тут і чорні Воронята, і руденькі Вивірчата, і Горобчики малі посідали на траві.

Вчитель, Бусель в окулярах, школярів поставив в пари, всіх за списком викликав, потім клясу показав. Там були гарненькі лави, ґльобус круглий голубий, рахівниця там стояла, шафа і книжки у ній. Таблиця велика, чорна всім сподобалась звірятам — літери на ній усякі можна буде рисувати.

Всі на лави посідали, нишком з вікон поглядали: чи матуся ще чекає, чи її уже немає.

Вовчик вчителя не слухав, смикав Зайчика за вуха, та Бузько побачив це і постукав олівцем:

— Діти, — мовив, — тут учіться, не кусайтесь, не сваріться! Хто школяриком зробивсь, щоб і битись відучивсь!

Раптом двері відчинились і малесенький Їжак в клясу м'ячиком вкотився — був червоний, наче рак.

— Пане вчителю, пробачте, в перший день спізнився я. Та повірте — всьому винна тільки тіточка моя...

— Чим так дуже завинила? — вчитель учня запитав.

— Бо мене не розбудила? — так Їжак йому сказав.

Мовив Бусель: — Ну, сідай! На майбутнє пам'ятай: не чекай, поки розбудять, сам до школи поспішай.

Посміялись учні трішки над маленьким Їжачком. Потім узялись за книжки і за зошити гуртом.

Лине лист з дерев сухий, розпочався рік шкільний.

Ніна Бурик

ПРОЩАННЯ З ЛІТОМ

На горбочку був лісок,
Нижче — річка і пісок,
Рибки, рачки у ріці,
А в пісочку камінці;
У ліску пташат багато,
А на фармі — мама й тато;
Там Івасик серед трав
Ціле літечко гуляв.

Гей, нема то, як село!
Гарно, радісно було:
Вітрик спеку холодив —
Видно, хлопчика любив;
Усміхалось сонце мило —
Видно, хлопчика любило.
Добрих друзів хлопчик мав,
Ні хвилини не скучав.

Час минав . . . І до села
Пишна Осінь підійшла,
І побачив Іванець,
Що вакаціям кінець.
Попрощати треба друзів,
Тих, що в лісі, тих, що в лузі,
І вертатися в свій дім
В дальнім місті гамірнім.

Ще останні дні . . . І ось
Від'їжджати довелось.
Йде Івасик на горбок,
Йде над річку до жабок,
До пташат іде в діброві:
„Зоставайтеся здорові!"
(Слізка — кап!) „Прощайте всі
Сарни й зайчики-трусі!"

І поїхав . . . День минув,
Смуток свій Івась забув,
Любить він свої книжки,
Оглядає образки.
Нагулявшися на волі,
Він учиться гарно в школі,
Бо ж недармо серед трав
Ціле літо спочивав.

Р. Завадович

ВЕРЕСЕНЬ

Дзвонить Вересень: дзень-дзень!
Це найкращий в році день,
Як по довгім відпочинку,
По веселих іграх в полі
Наші хлопці і дівчатка
Знов зійшлись у рідній школі.

Дзвонить Вересень: дзень-дзень!
Наймиліший в році день,
Як по довгих днях розстання,
По тужливих днях розлуки
Знов зійшлися діти в школі,
Взялись пильно до науки.

М. Петрів

ПИЛЬНИЙ ШКОЛЯРИК

Я, малий школярик,
Рано все встаю,
Миюся, молюся,
І сніданок п'ю.
Книжечки та зшитки
В торбу покладу
І, як час настане,
Я до школи йду.
Вже дзвінок! На лавку
Я сідаю вмить
І вважаю пильно,
Що учитель вчить.
Пильно вчусь, задачі
Я роблю всі сам
І найважчій праці
Легко раду дам.
Школу полюбив я —
Як же ж не любить?
Тільки в школі можна
Розум просвітить.
Рідна школа й книжка —
Радість це моя,
Тож за них віддав би
Всі забави я.
Школа і наука —
Це цілющий лік —
Хто їх не полюбить,
Бідний він повік!

О. Цукорник

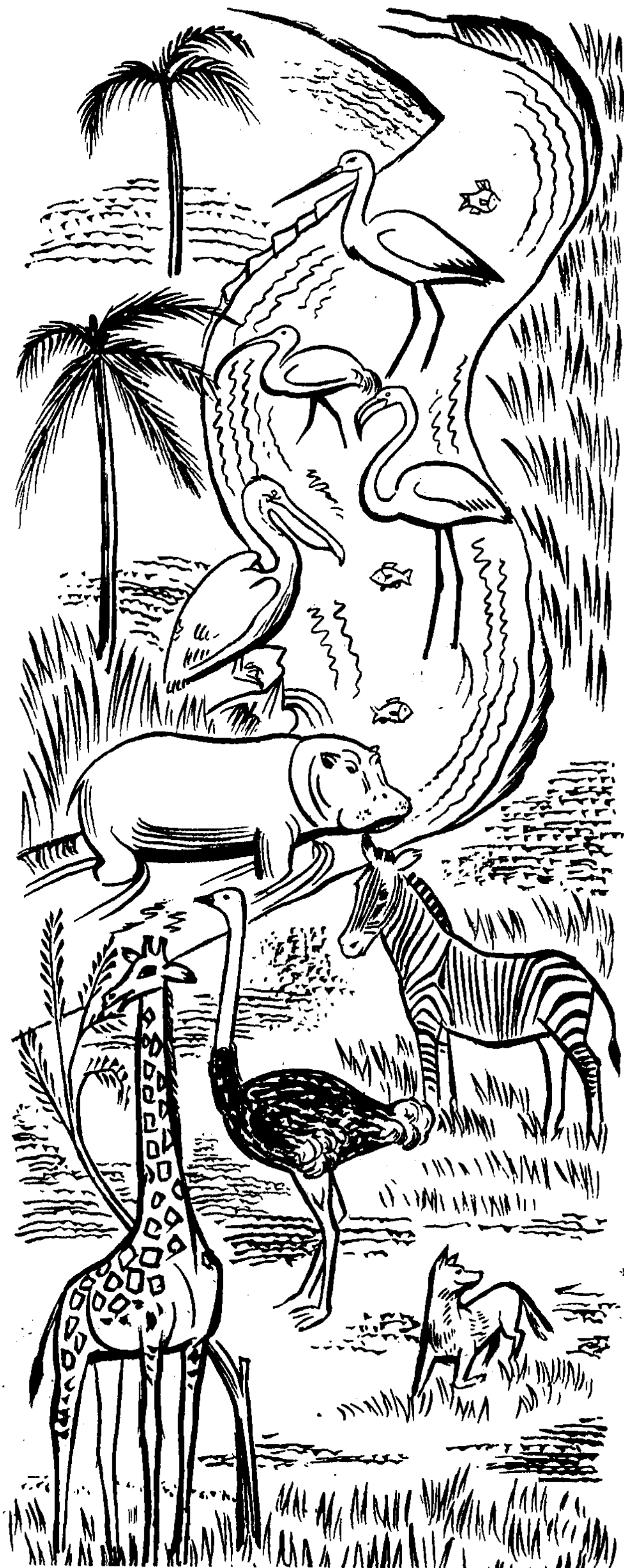

Микола Кокольський

У ВИРІЙ

Уривок із віршованого оповідання „Мізинчик"[1]

Ілюстрації П. Холодного

Вставало сонечко пізніше,
Будило ранки в сивій млі,
А вечори щораз густіше
Стелили мряки по землі.
Вже осінь розпускала крила,
Зів'яла, жовта і стара —
Бузьки узнали: землю милу
Їм покидати вже пора.
І звідусюди на леваду
Злітатись став буслячий[2] рід
І клекотав і радив раду,
Коли збиратися в похід.
Аж ось, громада чорно-біла
Заворушилася якстій,
Заклекотіла, зашуміла,
Мов військо, що іде у бій.
А потім розпростерла крила
І піднялася в височінь,
Аж сонце хмарою накрила
Крилата і рухлива тінь.
Хвилину ще бузьки кружляли,
Прощали рідний край, село
І полетіли та й пропали,
Мов їх ніколи й не було...
Летіли... Ниви майоріли,
Левади, ріки, села, ліс,
Карпати в далечі синіли,
Ставало сумно, аж до сліз.
Бузьки летіли... Десь далеко
Чужа незнана сторона:
Дива там різні, небезпеки,
Пригода жде їх не одна.
Летіли днями і ночами,
Не спочивали ні на мить,
Аж бачать — люте до безтями
Під ними море клекотить.
Летіли далі... Глип, аж мріє —
На морі жовтий поясок —
В серцях прокинулась надія:
Це ж видно берег і пісок!
„Привіт тобі, чужа країно,
Привіт з далекої землі!
Летіли ми сюди невпинно,
Чи ясний день, чи ніч в імлі.
Голодні, втомлені з дороги,
Спочити нам — останній час,
Сьогодні хай твої пороги
В гостину знову приймуть нас!"

***

Бузьки з громади розбрелися,
Куди подобалось кому:
Хто в очерет, хто на узлісся,

А хто над річку, де намул.
Мізинчик, ласий на пригоди,
Подалі всіх помандрував
Над Ніл, що каламутні води
Котив ліниво, мов би спав.
Шумів над берегами Нілу
Ситняг[3] високий і густий —
Тут ґаздував собі уміло
Дзьобатий ібіс, птах святий.[4]
Мов на ходилицях,[5] ходили
Стада фляміноґів по багні,
І полум'яні їхні крила
Немов горіли на вогні.
І поколихувавсь поважно
На грубих лапах пелікан,
Рибальчив у воді уважно
І гордо йоржився, мов пан.
Ходила по воді чубата
Вареха все сюди й туди,
Широким дзюбом, мов лопата,
Тягнула рибку із води.
Та що так лунко заревіло,
Аж очерет хитнувся там?
То це ж своє товстезне тіло
Купав в багні гіпопотам.
Часами в досвітню годину
Мізинчик наш у степ літав,
А степ такий, що в білу днину
І кінь сховався б серед трав.
То глухо десь земля дудніла
Від зебриних твердих копит,
Смугаста спина миготіла
І пропадала десь за мить.
Часами струсь, вівчар цибатий,
Швиденько мчався серед трав,
Щоб скоро бігти чи втікати,
На вітер крила розпускав.
А то жирафа появлялась:
Довжезні ноги, мов тички,
На довгій шиї хизувалась
Головка і малі ріжки.
Вночі, як місяць щось балакав
До диких скель, до сонних плес,
В степу шакал голодний плакав
І вив до місяця, мов пес.
А на світанку, як зоріло,
Лунав, мов грім, могутній рев,
Від жаху все кругом німіло:
То в степ на лови йшов цар лев.
Мізинчика й туди манило,
Де вічну пісню ліс шумів,
Гілля сплелося і закрило
Усе, щоб глянути не смів.
Високо серед верховіття,
Де не прогляне й бистрий зір,
Ховалося якесь страхіття,
Кричав якийсь поганий звір.
Там, де галуззя посплітались,

Чи пес брехав, чи м'явкав кіт,
Шум, вереск, крики, рев і галас...
Тут мавп'ячий гніздився рід.
Ген, між кущами щось хропіло,
Що аж хитались стебла трав,
Аж листя на гілках тремтіло —
То носоріг вигідно спав.
А в темних нетрях всередині,
Де промінь сонця слід губив,
Там довгоносий слон дружині
Про щось розповідав, трубив.
Літав Мізинчик і над села,
До глиняних муринських хат —
Тут пісня не неслась весела,
Як там, за схилами Карпат.
В хатах не вікна, тільки діри,
Ні димарів нема, ні стріх,
І люди дивні, чорношкірі,
Мов сонце засмалило їх.

Плуги залізом нив не рили,
Не колисав пшениці лан,
Червоні маки не горіли,
Лиш вітер там хитав бур'ян.

---

[1] Віршоване оповідання „Мізинчик" написав покійний уже тепер автор Микола Кокольський, любитель і знавець природи, щирий приятель дітей і молоді. З цього уривку, що його друкуємо, наші читачі довідаються, як наймолодший із родини українських бузьків, Мізинчик, вперше відлітав у вирій і що він бачив у Африці. Бузьок (лелека, бусель, чорногуз) належить до громади птиць, що відлітають на зимівлю з Европи в теплі країни Африки. Про бузька прочитайте оповідання Л. Бачинського „Улюблений птах українського села" — „Веселка", ч. 7, стор. 8, за березень 1955 р. — Погляньте на мапу і спробуйте приблизно визначити місце, де зимував Мізинчик!

[2] буслячий рід — рід бузьків.

[3] ситняг — рід очерету.

[4] ібіс у старовинному Єгипті вважався святою птахою.

[5] ходилиці або ходулі — пристрій, що робить ноги довшими, тому людина стає куди вища.

Ольга Мак

ХОРОБРА ЖАБУТІ

Казка бразилійських індіян

Ілюстрації Б. Крюкова

Черепаха Жабуті кричала:

— Мої родичі, мої родичі, сходьтеся сюди!..

Почув це леопард Онса, прийшов до неї і спитав:

— Чого ти кричиш, Жабуті?

Жабуті відповіла:

— Я скликаю родичів, щоб з'їсти спільно мою велику мисливську здобич — Анту.[1]

Онса спитав:

— Ти не хочеш, щоб я поділив Анту для вас?

— Хочу. Ти відділи частину Анти для себе, а другу частину — для мене.

Онса сказав:

— Добре. Іди ж тепер збирай дрова на вогнище.

Коли Жабуті пішла по дрова, леопард забрав собі цілу Анту і втік.

Вернувшись, Жабуті побачила, що її обдурено, насварила на Онсу і сказала:

— Добре. Котрогось дня ми ще зустрінемось!..

***

Жабуті ходила два дні і побачила на овочевому дереві мавп.

— Мавпи, скиньте мені чогось поїсти! — попросила вона.

Мавпи відповіли:

— Вилізь сама. Хіба ж ти не сильний звір?

Жабуті сказала:

— Так, я сильна, але не хочу лізти на дерево, щоб не втомитися. Висадіть мене.

Мавпи послухались, злізли вниз і висадили Жабуті на дерево. Там її й лишили. Жабуті сиділа на дереві два дні, бо не могла злізти.

Тоді прийшов леопард, подивився вгору на бідну черепаху і сказав так:

— Жабуті, куди це ти вилізла?

Жабуті відповіла:

— На овочеве дерево.

Онса, що був дуже голодний і хотів з'їсти черепаху, сказав:

— Злізь!

На це Жабуті відповіла так:

— Впіймай мене. Підстав мені свою пащу, щоб я не впала на землю і не забилася.

Онса роззявив пащу. Тоді Жабуті скочила на самий кінчик леопардового носа і забила його насмерть. Почекала, аж поки леопард згнив, тоді витягнула з нього кістку і зробила собі сопілку. Потім пішла геть, граючи на сопілці і співаючи так:

Моя сопілка з кости леопарда — іх-іх!..

Другий леопард почув це і спитав Жабуті:

— Що це ти так гарно граєш на своїй сопілці?

Жабуті відповіла:

— Я граю на моїй сопілці так: „Моя сопілка з кости Оленя — іх-іх!..

Леопард сказав:

— Я чув, що ти щось інакше співала.

Жабуті відповіла:

— Відійди трохи звідси. Здалека почуєш ліпше.

Онса відійшов, а Жабуті знайшла нору, стала біля її входу і заграла на своїй сопілці:

Моя сопілка з кости леопарда — іх-іх!..

Коли леопард це почув, він скочив, щоб впіймати Жабуті, але вона шмигнула в нору. Тоді Онса запхав у нору свою лапу і зловив черепаху за ногу. Але Жабуті засміялася і сказала:

— Думаєш, що впіймав мене за ногу, а впіймав тільки корінь дерева.

Онса сказав так:

— Добре, почекаємо... і пустив черепашину ногу.

Жабуті засміялася знову і каже:

— Але то була й справді моя нога!

І Онса, такий великий дурень, чекав на черепаху біля нори, аж поки не вмер.

***

Жабуті знайшла в дереві дупло, влізла туди і заграла на сопілці.

Почув це Кайпора — злий дух бразилійських лісів і велетень, якого всі боялися.

— Це грає ніхто інший, як Жабуті, — сказав він. — Піду впіймаю її.

Підійшов до дупла і став наслухати. А Жабуті грала собі далі:

Фінь-фінь-фінь, фінь-фінь-фінь!..

— Жабуті! — покликав Кайпора.

Жабуті відповіла:

— У!

— Ходи, Жабуті, поміряємося силами.

Жабуті згодилася:

— Ходи поміряємося, як хочеш.

Кайпора пішов до лісу, зрізав довгу й міцну ліяну,[2] а тоді пішов до морського берега. Один кінець ліяни обмотав собі довкола шиї, а другий дав черепасі.

— Спробуймо, Жабуті: ти — у воді, а я — на землі.

Жабуті каже:

— Добре, Кайпоро.

Жабуті занурилася під воду, прив'язала свій кінець ліяни до хвоста Кита, а тоді вилізла на берег і сховалася в лісі.

Кайпора потягнув ліяну, а Кит напружився з цілої сили і нагнув Кайпору за шию до самої води. Кайпора ще раз потягнув, але Кит знову напружився з усієї сили і знову нагнув Кайпору за шию до самої води. Жабуті виглядала з лісу, бачила це і сміялася.

Нарешті, Кайпора змучився і сказав:

— Досить, Жабуті!

Жабуті засміялася, скочила у воду, відв'язала ліяну від Китового хвоста, а Кайпора витягнув

Жабуті на землю.

— Ти втомилася, Жабуті? — спитав Кайпора.

— Ні. Чому ж би я мала втомитися?

Кайпора сказав:

— Тепер бачу, Жабуті, що ти сильніша від мене. Піду собі геть. Прощавай!

---

[1] Анта — звірина, подібна до маленького слона.

[2] Ліяни — повзучі рослини з міцними й гнучкими стеблами, що сягають інколи кількох сотень метрів довжини.

ГРА СЛІВ

Читай вперед, читай назад — завжди вийде той самий лад:

АННА, АГА, БІБ, ЗАРАЗ, КОРОК, ОКО, РАДАР, СОС, ТУТ.

Читай вперед, читай назад — а все вийде влад:

КІТ, ЛІК, СКОК, ТАК, ЧІП.

Спробуйте й ви, малі читачі „Веселки", знайти подібні слова.

Володимир Свідзінський

Ілюстрації ***Е. Козака***

КАЛИНОВА СОПІЛКА

Казка на народних мотивах

Був дід, і баба, і синок їх милий:
Івасик був, чорнявий хорошень;
він пас гусей, робив до лука стріли
або кував зозулею з вишень.
Була й сестра в Івасика, Олена,
та що ж? Сестра не бавилася з ним:
завжди понура, заздра, потаєнна,

вона не знала приязни ні з ким.
Вона в саду шалвії[1] не плекала,
не дбала ткати красних рушників,
вона на крилах печі не писала
ні сосонок дрібних, ні павучків.
От сталося, як липа розцвілася
і в блиску кіс погасла сіножать,
послала мати бистрого Івася
і з ним Оленку полуниці рвать.
Зайшли вони в грабовий ліс глибоко:
там рідко промінь прогортає тінь,
там пугач світить виряченим оком,
там жалами грозяться мох і тлінь.
І от прийшли на галяву велику,
де в різномовнім плюскоті криниць
цвіла долина; дивляться — без ліку
незайманих жаріє полуниць.
Івась, що зірве ягоду, то в глечик;
Оленка ходить, ходить, забреде
у тінь та й спить. А ліс не спить: то чечик[2]
чиргикне десь, то голуб загуде.
А раз було, що й грім рикнув неждано,
погнало дощ і райдуга[3] звелась,
та й знову тихо. Ось уже нерано!
Огледілась Оленка — спить Івась.
Забився в трави, підгорнув колінця,
скукобився в маленький ковтюшок;
високий глек наповнено по вінця —
а що ж у неї? Жменя ягідок...
Це ж ввечері почнуть його хвалити!
І заздрість нудно серце їй тяжить...
Чому такий удатний він? Убити
щасливого! Убити, поки спить!
Ні оклику, ні голосу, ні стуку,
ще й сонце захилилося кущем...
Метнулася, звела над сонним руку
і напруго ударила ножем.
Івасик бідний! Тільки стріпотіло
плече йому, убійниця притьмом
копає діл, безодголосне тіло
землею прикидає і піском.
Нема Івася! Глянула в долину:

та що ж бо це? День гасне вочевидь,
туман бреде, кошлату тягне спину,
і тьма встає, мов збуджений ведмідь.
Мерщій на степ! Ні, гола ще могилка,
пригнути гілку, обірвати лист...
Еге, без вітру відсахнулась гілка,
порснула вгору, аж зачувся свист.
На степ! На степ! Без стежки, без дороги...
Еге! Услід зривається виття,
і зойк, і зик, і пазурі, і роги,
і крила б'ють... Злобливе сум'яття,
як ураґан, обняло ліс великий.
Що діяти? Як вимкнутися їй?
Ось доженуть... І чує голос дикий:
— А де ж івва-івва-івасик мій?
Було над північ, як вона з-за хати
розпатлана влетіла в батьків двір.
— „А де ж Івасик?" — заволала мати.
— „Ой, звір загриз! Ой, я ж не винна! Звір!"

***

Прийшла весна. Круглаві, як оладки,[4]
хмарки блукали в небі; цвіт жердель[5]
сади осяяв, грядка коло грядки
чорніла по городах; журавель
кричав високо на гробку Івася.
Новітня гостя в лісі віковім,
неплекана калина розрослася.
Лучилося, йшли чумаки у Крим.
І хтось із них нагледів при долині
калини кущ та й вирізав собі
сопілку з неї: „Буду на чужині,
розрада буде чумаку в журбі".
Тоді її змережав вимисливо,
приклав до уст і тихо, спрокволя
став награвати... Там то дивне диво!
Сопілка явно словом вимовля:
„Ой, звільна, звільна, чумаченьку, грай,
та не врази мого ти серця вкрай.
Мене сестра-завидниця згубила,
ніж сонному у серденько встромила..."
Урвалась скарга. Вражене мовчання
змінило пісню. Німував і ліс,
і чумаки, лягала мла смеркання,
і смутно мгліло пагілля беріз.
Один чумак промовив: — „Їй-же-Богу,
відколи світ, такого не було".
На другий ранок рушили в дорогу,
і впало їм іти через село,
де жив Оленчин батько; у старого
і ночувати стали. Річ за річ —
сказали про сопілку, і прожогом
як нестямленна, кинулась на піч
бліда Оленка. А старий мовляє:
— „І віриться, і віри не пойму.
Ось дайте но я сам заграю".
Заграв, а дудочка відказує йому:
„Помалу, батечку, помалу грай,
та не врази мого ти серця вкрай.

Мене сестра-невірниця згубила,
Ніж сонному у серденько встромила..."
Скінчив — і очі повняться сльозами,
а мати просить: — „Дай же і мені!"
Взяла, дихнула жовтими устами,
і знов квилять ті звуки жалібні:
„Поволі, матінко, поволі грай,
та не врази мого ти серця вкрай.
Мене сестра-відступниця згубила,
ніж сонному у серденько встромила".
Старий нахмурив брови кострубаті:
— „Ну, що ж, нехай заграє і вона!"
Усі замовкли. Тихо стало в хаті.
Тоді Оленка, біла, мов стіна,
страхаючись, бере сопілку в руки,
до уст підносить, та бліді уста
не слухають її, і рвуться звуки,
і трудно журний поспів вироста:
„Помалу-малу, душогубко, грай,
та не врази мого ти серця вкрай.
Це ти мене, злочиннице, згубила,
ніж сонному у серденько встромила,
Як ми по ягоди ходили в гай".
Оленка дудку кидає, долоню
кладе на очі і стоїть німа.
— „Бодай же ти була пропала, доню!
Бодай зайшла, де круча і строма!"[6]

(Закінчення на стор. 10-ій, перша колонка внизу)

ЯК ПЕТРУСЬ СТАВ ЗЕБРОЮ

Петрусь якраз скінчив писати домашні задачі, коли в кухню вступила кваплива мама з торбинками в руках.

— Петрусю, побіжи зараз до пекарні на розі нашої вулиці і занеси панні Марусі мого чека. Мені вже ніколи — мушу збиратись на роботу.

І мама, вклавши підписаного чека в чисту коверту, подала його Петрусеві.

— Пекар буде зараз чеками платити за муку. Я тількищо була в пекарні, купувала хліб і солодощі, і панна Маруся (ти її знаєш!) згодилася розміняти мені чека. Гроші дістану завтра, але чека ти їй зараз занеси.

— Добре, мамо!

Петрусь уже на ногах, узяв коверту і подудонів сходами вниз. Але мама ще пригадала, що треба кинути листа в поштову скриньку. А скринька якраз на розі коло пекарні.

— Чекай, синку! На, маєш ще листа — кинь у скриньку!

І Петрусь зловив руками листа, що летів за ним навздогін з другого поверху.

До пекарні й поштової скриньки недалеко — всього один квартал.[1] Над наріжним домом стримить високий димар і з нього куриться дим. Видно, як у задній двір пекарні заїжджає вантажне авто, повне мішків. О, це приїхав з мукою той, що забере від пекаря чеки. Треба поспішати!

Петрусь уже не йде, а біжить. Тут і там з-за живоплотів у садках визирають знайомі вивірочки, яких Петрусь звичайно частує шкуринками хліба або солодкими сухариками. Сьогодні вони дивуються, що хлопець не звертає на них уваги.

Але чого там, у бічній вулиці, так багато людей? Заскигліла поліційна сирена та й замовкла, авто зупинилось, тільки блискає червоне світло. Щось сталося. Варто побачити! Ось Виллі, що живе через вулицю, лишив розносити газети, повісив свою торбу на частоколі і побіг. Кортить побігти за ним. Але ні, Петрусь пам'ятає мамине

Ілюстрація Л. Гуцалюка

доручення: спершу кине листа в скриньку, потім вручить панні Марусі коверту з чеком — це все потриває кілька секунд! — а тоді швидко побіжить подивитись, що сталося в бічній вулиці.

Пустився Петрусь бігцем. Раз-два-три, і він уже коло скриньки. Упустив коверту в скриньку, вскочив у відчинені двері пекарні, простягнув до панни Марусі руку з чеком і якомога хутко повернувся до виходу.

— Петрусику! — закликала Маруся. — Чи ти не помилився? Це лист до Бостону — бачиш: адреса . . .

Петрусь глянув на коверту і почервонів, мов рак в окропі. Ой, ой, це справді лист, на ньому поштовий значок і татова печатка з адресою . . . А де ж чек? Господи! Певно, кинув його в поштову скриньку! . .

Панна Маруся всміхається, вона розуміє Петрусеве збентеження, але що це йому поможе? Петрусь сказав „перепрошую" і вискочив з пекарні. От маєш користь із поспіху! Поміняв коверти — і що тепер буде? І чому було наперед не подивитись?

Що ж тепер робити? Як дістати назад чека? Може, заждати, аж приїде поштар по листи? Треба буде його попросити, щоб пошукав незаписану коверту. Але чи схоче поштар послухати Петруся? Чи віддасть коверту?

Від журби Петрусь аж охляв. Навпроти через вулицю зеленів невеликий скверик. Між каштанами й кущами ясмину стояло кілька лавок. Зажурений Петрусь сів на першу скраю лавку і по-

КАЛИНОВА СОПІЛКА

(Закінчення зі стор. 9-ої)

Оплакали старі дитину любу,
Івасика; обмилися в сльозах,
а душогубку віддали на згубу,
і дикий кінь розніс її на прах.

[1] шалвія, шавлія або шальвія — рід зілля, що його в Україні плекають у городах. Має лікувальні властивості.

[2] чечик або чечітка — птиця.

[3] райдуга — веселка.

[4] оладка — страва з муки або картоплі, подібна до пампушки або палянички.

[5] жерделя — бросква, брескиня, — овоч, по-англійськи „піч".

[6] строма — круча, провалля.

чав пасти очима кожне авто, що проїжджало вулицею. Збіговище людей і червоне світло поліційного авта вже його не манили.

Не знати, чи минуло стільки часу, щоб змовити одне „Богородице", як біля стовпа з скринькою зупинилося темнозелене авто і з нього вийшов поштар, побрязкуючи ключами. Петрусь схопився з свого місця і побіг до авта. Але ще не вспів пробігти й десяти кроків, як навздогін йому з сміхом крикнули якісь два чужі хлопці:

— Зебра! Дивіться, пішла зебра!

Та Петрусеві тепер не до жартів! Підійшов до поштаря і почав розказувати йому про свою коверту з чеком. Коли ж повернувся боком, щоб показати рукою пекарню, куди мав занести чека, поштар глянув на його плечі й теж засміявся.

— Окей, хлопче, я пошукаю цю коверту, але ти не сідай на свіжопомальовану лавку!

Аж тепер Петрусь очуняв з свого збентеження і почув, що він справді чомусь пахне свіжою фарбою. Кинув оком на лавку, де хвилинку тому сидів, і зрозумів усе: на ній висіла біла табличка, а на табличці виразними буквами виднів напис „Вет пейнт".[2] А хлопці — і то вже не два, а щось із п'ять — поставали по той бік вулиці, дивляться на Петрусеву білу сорочку та ясні штани з зеленими пасмугами фарби і кричать: „Зебра! Зебра!"

Ввічливий поштар скоро перевірив справу: знайшов коверту без адреси, враз із Петрусем пішов до пекарні і передав її панні Марусі. Вона добула з коверти чека і засвідчила, що на чеку виписане прізвище Петрусевої мами.

Так скінчилася Петрусева пригода. Поштар посвистуючи поїхав на інші вулиці вибирати пошту з скриньок, панна Маруся ще раз всміхнулася, глянувши на Петрусеві плечі, а Петрусь завулками побіг додому так скоро, що, здається, справжня зебра[3] з африканської пущі його б не наздогнала.

Біг і думав: поки що зробиш, чому спершу не подумати?

Михайло Маморський

---

[1] квартал — в цьому значенні — те саме, що бльок.
[2] Вет пейнт (англ.) — свіжопомальовано.
[3] зебра — африканський дикий коник, має жовтяву шкіру з чорними й білими пасами.

МОЛИТВА

Зглянься наш Боже,
На малі діти,
Що усім серцем
Вміють любити
Тата і неньку,
І всю родину,
І край свій рідний,
Любу Вкраїну.

К. Перелісна

СОНЯ Й ОЛЕГ КОЛО ҐІБОНІВ

Ілюстрація П. Холодного

— Подивись, сестричко Соню,
Як ці мавпи, ці ґібони
В дротяній своїй оселі
І привітні, і веселі
Лазять легко, швидко-швидко
Догори під саму сітку!
— Відкіля ґібони родом?
— Десь із Азії — зо Сходу.
Люди їх в лісах зловили
І у клітку посадили.
А малятко те, що долі,
Народилось у неволі.
Вік його — якраз півроку.
— Як химерно косить оком!
А чого так косить?
— Знаю:
Там он дверці відчиняють
І несуть їм прямо в хату
На тарілочці салату.
Мавпи всі в одну хвилину
Поспускалися вдолину,
Кожен чемно, потихеньку
Взяв сніданнячко у жменьку.
— Бач, ці мавпи чемність знають:
Не спішать і не хапають.
А поїли — знову гратись,
Знов чіплятися за ґрати.
Так мені цікаво бачить,
Як вони легенько скачуть
Спритні, жваві і моторні,
А долоні чорні-чорні!
Мавпи є, — казав наш тато, —
Знамениті акробати.

Г. Чорнобицька

І. Боднарчук

АНДРІЙКОВА ПРИГОДА

На підставі справжньої події

Урадуваний Андрійко вбіг у хату: — Мамо, погляньте лише, якого я маю песика!

Мама виглянула в вікно. Справді, на загороді біля хвіртки сидів на задніх лапах незнайомий хвостатий гість. Піднявши мордочку вгору, скімлив якусь жалісливу мелодію, споглядаючи в вікно.

— Гарний песик, та не буде діла, Андрію, — сказала мати. — Ти ж знаєш: хати своєї в нас немає, ледве ми вмолили господаря, щоб прийняв нас на мешкання. Господар сам собаки не держить, то де ж погодиться, щоб ми його держали? Ні, ні, нічого, хлопче, з цього не вийде! Дай йому їсти та заведи його туди, на вулицю, чи не відпитує там хто його.

Але Андрійко став упадати біля матері, благаючи: — Мамо, мамочко! Я тут, у кутку, зроблю йому буду . . .Носитиму їсти йому . . . Доглядатиму його . . . Я не можу дивитися, як він страждає . . . Він скімлить, мов дитина, пристав до мене, мені жаль його, я не можу відігнати його від себе! . .

Андрійко так розжалобився над собакою, що й мамі ніяково вже стало.

— Ну, йди ж, проси господаря! Побачимо, що господар скаже, — сказала мати.

Андрійко витер очі й вибіг на двір. Поки піти до господаря, заходився біля собаки: знайшов десь підстілки, підстелив йому, виніс їсти. Щось там підказував, лепетів, бурмотів, бігав з ним від рогу до рогу. Як тільки побачив це господар, вийшов на ґанок.

— Не треба мені собаки на подвір'ї! — сказав. — Відведи його туди, звідки прийшов!

Глянувши на господаря, собака підігнув хвоста і побіг вулицею. Андрійко пустився за ним, приговорюючи крізь сльози: — Підожди, ще й у нас колись буде своя хата!

Пробігли вулицю. Собака не переставав бігти, оглядаючись на Андрія, ніби кликав його кудись за собою. Так вони й вибігли за містечко. Там стояло ще одним-одно господарство, а далі самі поля.

Біля цього господарства вони зупинились. Підбіг собака до порога, а Андрій залишився коло воріт. Собака став дертись до дверей, скавуліти та все оглядався на Андрійка. Андрійко накивував йому від воріт та підказував: — Скавули, скавули, може хтось і вийде. Але ніхто з хати не показувався, і кругом нікого не було видно. На загороді порикувала худібка, під стріхами журливо перекликалась птиця.

Собака підбіг до Андрійка, шарпнув його за штанята й привів під хату. Андрій підійшов, постукав у двері — вони сами відчинились. Та так дивно-дивно проскрипіли, аж лячно! Андрійко заглянув у двері. Серед хати лицем до землі лежав якийсь чоловік.

Десь здалека доносилось ніби якесь хропіння. Ні, це хіба вітер на горищі хитав якимись дверми . . .

Андрійко крикнув раз, другий, але чоловік на землі не рухався. Він був мертвий.

Собака сів на порозі, підняв угору мордочку й жалібно завив.

Андрійко побіг додому повідомити батьків. Батьки звернулися до поліції. Приїхала на самотнє господарство ціла комісія, стала досліджувати. Виявилось, що господар уже кілька днів лежав мертвий.

Не було в нього рідних, ніхто його не відвідував. Жив він тут лише з своєю худібкою, птицею і собакою. Передбачаючи свою смерть, він залишив заповіт, що його господарство має припасти тому, хто перший після його смерти переступить поріг хати. Та ще й застеріг собі, щоб йому справили належний похорон та доглядали його вірного приятеля-собаку.

Після смерти свого пана, виголоднілий собака зірвався з прив'язі й побіг у місто. Люди бачили пса з розірваним ланцюжком, але до кого б він не підбіг, усі гнали його від себе. Андрійкові стало жаль собаки, а собака вподобав собі Андрійка й повів його на своє господарство. Андрійко перший довідався про смерть цього господаря і вступив в його хату. Таким чином це господарство припало йому.

Щасливо зажив Андрійко з батьками і своїм хвостатим приятелем на господарстві. Дивний це був припадок, і тому люди говорили, що в цьому діяла Божа рука.

В'ЮНКИ

Ну ж і капосні в'юночки!*
Все б їм гратися у скочки.
Ти й зоглянутись не встиг —
як на гілці плиг та плиг!
І лужка для них замало:
до городця вже загнало.
Все столочать пустунки!
Дехто скочив за тинки,
і от-от плигне і решта.
Вже дідуньо бештав, бештав,
хмурив погрозьки чоло!
А чи трохи помогло?

О. Лятуринська

* в'юн — дуже жвава риба. Тут: хлопці-пустуни.

Ілюстрація М. Бутовича

Зустрілись в небі літаки
Та й завели розмову.
Один промовив: — Ти якийсь . . .
Неначе паперовий . . .

А паперовий змій на те:
— Так, ніде правди діти,
Але тебе пілот веде,
Мене ж — маленькі діти.

А коли виростуть — лети,
Пролинь цими шляхами:
Зустрінешся у небі ти
Із ними — летунами!

Леонид Полтава

ВІТЕР

Вітер! Вітер! Вітерець!
Ой, який він молодець, —
Скільки зразу збив з гілок
Груш і яблук і сливок!
Скільки їх тут у траві,
На стежках, у кропиві,
І в куточку й між кущів . . .
Тільки, що ж він наробив?
Нащо з листям позривав?
Нащо гілку поламав?
Хочеш яблучка — збивай
Тільки гілки не ламай!

К. Перелісна

ВИВІРКА

Як же то гарно в сосновім бору
Взимку, і влітку, і в дощ, і в жару!
Весело, любо живеться мені
В вічнозеленій цій гущавині!

Ось я по стовбуру вгору промчу,
З гілки на гілочку перелечу:
Хвіст мене пишний в дорозі держить . . .
Як же то втішно та весело жить!

З сосни на сосну лечу я — в лісок,
В царство горішків, кислиць і грушок:
Зрання до ночі горішки трушу,
Поки дупло повне вщерть наношу,

Щоб не забракло для мене харчів
Аж до прийдешньої осени днів . . .
Ну, та й скажіть, чи не добре мені
В вічнозеленій цій гущавині?!

О. Кобець

КНЯЗЬ І ЛИЦАР

Був собі гордий князь, а в нього на послугах розумний лицар. Розгнівався раз за щось князь на того лицаря і наказав замкнути його в тюрмі. Сидить лицар у келії день, сидить другий, а третього дня переказує князеві:

— Що тобі, князю, дати, щоб випустив ти мене з в'язниці?

А князь відповів:

— Є на світі всілякі коні: карі, гніді, сиві, булані . . . Але ти приведи мені такого коня, якого ще ніхто не бачив на світі. Тоді будеш вільний.

Думав собі гордий князь, що такою відповіддю зовсім загнав лицаря, як то кажуть, у козячий ріг. Та лицар з тюрми переказав князеві таке:

— Добре, князю! Приведу тобі такого коня, якого нема на світі. Але приведу його не в понеділок і не в вівторок, не в середу і не в четвер, не в п'ятницю і не в суботу, а також і не в неділю. Признач мені такий день, якого нема в тижні, то приведу тобі такого коня, якого нема на світі.

Зніяковів князь і засоромився сам перед собою. Така розумна відповідь припала йому до вподоби, і він сказав:

— Випустіть того лицаря з в'язниці! Шкода, щоб така розумна людина сиділа в неволі. Він буде мені допомагати управляти державою.

Лицаря випустили з тюрми, і він став заступником князя.

Авторів і видавців, які бажають, щоб їхні видання для дітей були обговорені у „Веселці", в відділі „Що читати?", просимо надсилати свої твори у двох примірниках на адресу Редакції „Веселки".

ЩО ЧИТАТИ?

Видавництво Союзу Українців у Великій Британії (Лондон, 1956) видало за апробатою Об'єднання Працівників Дитячої Літератури збірку віршів Леонида Полтави для дітей молодшого віку п. н. „Лебеді”. У книжці, прикрашеній кольоровими ілюстраціями мистців Мирослава Григорієва й Михайла Михалевича, є дванадцять різних віршів. Книжка видана дуже дбайливо, на твердому білому папері в твердій багатокольоровій обкладинці. Текст друкований великими літерами.

Ця збірка була нагороджена на конкурсі ОПДЛ в Німеччині в 1948-му році.

***

Наш читач Аскольд Мосійчук з Боффало пише:

Дуже дякую за книжку „Гарфа Леілі” К. Малицької, яку я отримав в нагороду за правильну розв'язку загадок у „Веселці”. Я цю книжку прочитав. Мені дуже сподобалися оповідання, образки і гарний, великий друк.

***

Михайло Сорока з Филаделфії згадує також про свою лектуру:

Тепер я почав читати „Лиса Микиту” Івана Франка. А перед тим я прочитав „Сина України”. Дуже мені книжка сподобалася.

***

Третім випуском „Бібліотеки „Веселки” вийде незабаром окремою книжкою перша частина ілюстрованої історичної казки „Богута Багатир” (сценарій і текст Романа Завадовича, ілюстрації Мирона Левицького). Це буде відбитка з „Веселки” і міститиме ілюстрації з пригодами Богути від ч. 1 до ч. 116. Крім українського тексту, під ілюстраціями буде ще й англійський. Книжка буде великого формату на твердому папері з кольоровою обкладинкою М. Левицького.

ПОПРОХАЄМ ТАТА, МАМУ

„Ой, купіть нам, тату,
Книжечок багато,
Щоб було що почитати
В будень і у свято”.

Попрохали тата,
Ще попросим мами:
„Ой, купіть нам, люба мамо,
Книжку з образками.

Ще й купіть „Веселку” —
Там казки хороші,
Стільки втіхи не купити
За ніякі гроші!

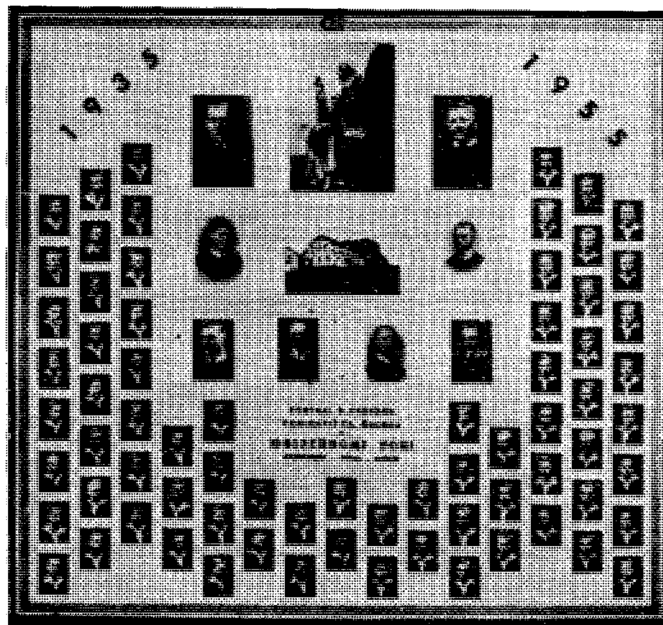
Знаєм ми: „Веселка” —
Це журнал дитячий,
Хто „Веселку” має — скаче,
Хто не має — плаче.

Р.

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

„ВЕСЕЛКА” МІЖ УКРАЇНСЬКИМИ ДІТЬМИ В БРАЗИЛІЇ

На світлині учні семінарії св. Иосипа у Прудентополісі (Бразилія) із своїми вчителями. Світлина зроблена в ювілейному році з нагоди 20-ліття існування школи (1935-1955 рр.). Тепер у семінарії вчаться 95 учнів. Вони радо читають „Веселку”. Редакція „Веселки” вислала їм оправлений річник журналу, а крім того посилає по два примірники кожного числа.

1. ЩО ЦЕ?

Була мала зелена хатка, а в малій зеленій хатці була мала бронзова хатка, а в малій бронзовій хатці була мала жовтенька хатка, а в малій жавтенькій хатці була мала біленька хатка, а в малій біленькій хатці було маленьке серце?

***

2. ЩО ЦЕ?

Ми два брати, тягар великий носим ми, весь день ми повні по вінця, коли ж спочинок маєм ми — порожні стаємо.

***

3. МАГІЧНИЙ КВАДРАТ

— — — — пора року
— — — — перший пробував літати
— — — — назва самого опакування
— — — — той, що оре

4. ЯКА ЦЕ КНИЖЕЧКА І ХТО ЇЇ АВТОР?

У друкарні зложили заголовну сторінку книжки, але черенки помішалися і вийшов такий склад:

> **КОРФАН ІВАН**
> **А. КИЛИСТИМ**

***

5. РЕБУСИКИ

а) КО / ВА   б) Д / РІ   в) ЛЯ / ШШЯ   г) ЛІ / 100

***

МАҐІЧНИЙ КВАДРАТ

(Уложила Анна Жарська)

— — — цегляна будова

— — — знаряд слуху

— — — інакше — уста

***

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК

Розв'язки загадок, вміщених у сьомому числі „Веселки" за липень 1956 р.:

1. ХРЕСТИКІВКА: вода, Анди, Київ, Анна, ціна, ідол, їжак. Початкові букви на місці хрестиків дають слово: вакації.
2. МАҐІЧНИЙ КВАДРАТ: Пласт, латка, атлет, скелі, татів.
3. ЗАГАДКОВА КАРТКА: Маркіян Шашкевич.
4. ЩО ЦЕ? а) комар, б) пальці, в) гніздечко.
5. ТРИЗАГАДКА-НЕДОМОВКА: бджілка, мед, жало.
6. ХТО ЦЕ? бджола.

***

Розв'язки загадок, вміщених у восьмому числі „Веселки" за серпень 1956 р.:

1. ЩО ЦЕ? ягоди — черешні, вишні.
2. ЩО ЦЕ? редька.
3. ЩО ЦЕ? соняшник.
4. ХРЕСТИКІВКА: рій, Ева, піт, ехо, тин, кіт, Ада. Букви на місці хрестиків дають слово: „репетка".
5. ХРЕСТИКІВКА: весло, баран, потоп, озеро, Олена. Букви на місці хрестиків дають слово: ватра.
6. ГЕОГРАФІЧНА ХРЕСТИКІВКА: Коломия, Станиславів, Хортиця, Ворохта, Поділ, Поділля, Збруч. Букви на місці хрестиків дають назву: Остодір.
7. ХРЕСТИКІВКА: Вавилон, казочка, віконце, Личаків, позиція, Гамалія, Гімалаї. Букви на місці хрестиків дають слово: вакації.

***

ВИСЛІД ЛЬОСУВАННЯ ЗА ДОБРІ РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК ІЗ 7-го ЧИСЛА „ВЕСЕЛКИ" ЗА ЛИПЕНЬ 1956.

Правильні розв'язки прислали такі діти: Андрусяк Ярослав, Барановська Віра, Бемко Тетяна, Геник-Березовський Степан, Дозорський Володимир, Дубецька Ірця, Еліяшевська Христя, Захарія Міля, Кікта Христина, Козак Сяня, Лагола Ірина, Микита Галина, Мисишин Віра, Мушинська Олександра, Процюк Маруся, Сененко Леся, Сорока Михайло, Шеремета Олег, Хабурська Роксоляна, Халупа Рома.

Правильні розв'язки із 8-го числа „Веселки" за серпень 1956 р. прислали такі діти: Барановська Віра, Геник-Березовський Степан, Дозорський Володимир, Жарська Анна, Захарія Міля, Кікта Христина, Козак Сяня, Коцибала Аркадія, Кузів Леся, Лагола Ірина, Мазурик Люба, Микита Галина, Мисишин Віра, Мосійчук Аскольд, Мостович Анна, Пісецька Леся, Процюк Маруся, Сененко Леся, Сорока Михайло, Хабурська Роксоляна, Халупа Р.

У висліді льосування нагороду отримали: Бемко Тетяна, Захарія Міля, Лагола Ірина, Хабурська Роксоляна, Мазурик Люба, Микита Галина.

На нагороду призначено історичне оповідання Володимира Бандурака „Козацька дитина" і сценічну картину Романа Завадовича „Кобзарева Гостина".

***

Розв'язки загадок, вміщених у вересневому числі „Веселки", присилати до 25-го вересня ц. р. Хто правильно розв'яже всі загадки — візьме участь у льосуванні нагород. Список учасників льосування і виграних нагород вмістимо в числі „Веселки" за жовтень ц. р.

Наш читач Михайло Сорока з Філаделфії пише:

З великим захопленням прочитав я найновіше число „Веселки". З нього я вперше довідався про нашого великого поета-письменника Івана Франка.

Читаючи про родинну місцевість поета, вслухувався я в таємний шум Франкового дуба.

Дай Боже, щоб ми всі українські діти, розкинені на чужині, вслухувалися в цей шум Франкового дуба і з нього черпали любов до такої нам дорогої й так далекої нашої батьківщини — України.

Очікую нового числа „Веселки".

Відповідь Редакції:

Дорогий Михасю! Тішить нас, що Тобі так сподобалося оповідання про родинні сторони Івана Франка. У житті великих людей є багато подій і прикладів, які дітям варто запам'ятати, наслідувати їх і на них виховуватися.

Думаємо, що в цьому числі „Веселки" також знайдеш речі, які Тобі сподобаються.

Прийми наш щирий привіт!

***

Учасників нашого конкурсу розгадок повідомляємо, що невислані досі нагороди за правильні розв'язки загадок за місяці травень і червень вишлемо разом із нагородами за місяці липень і серпень.

***

В оповіданні Івана Франка п. н. „Грицева шкільна наука" („Веселка", ч. 8 (24) за серпень 1956 р., стор 7) пропущено такі два рядки: після 36-го рядка згори має бути:

— Сьо-сьо-сьо? — дзіботіли гуси.

— А баба галамага! — відповів Гриць.

Просимо вибачити і справити.

„ВЕСЕЛКА", ілюстрований журнал для української дітвори, щомісячний додаток до щоденника „Свобода". Виходить на початку кожного місяця. Адреса Редакції й Адміністрації: „SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Редакція застерігає собі право виправляти матеріяли. Передруки нових творів і репродукції ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакційної Колеґії. Заголовок і розділові заставки роботи П. Холодного.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНОГО*

VIII ЧАСТИНА
СИЛОЮ І РОЗУМОМ
(Продовження)

Почули свист Богутин підземні ковалі: „Це Богута нас кличе!.. Мерщій!"

„Вибач, — каже Богута, — ти мене полоскотав по піднебінню, я й свиснув".

Мов вітер, мчаться ковалі своєму добродієві на допомогу.

Чує Богута: земля гула-гула та й перестала. Чи не збилися друзі з дороги?

„Ану, чи ти свиснеш дужче за мене?" — каже Богута до печеніга. „Певно, що дужче! Ось слухай!" — відповів велетень.

Роздався свист — знов земля задудніла, але... з двох сторін. Ковалі біжать...

... і кіннота печенізька степами женеться.

На самім кінці на вороному коні скаче білий, мов голуб, чародій Баджнак.

(Продовження буде)